COLLEGII FEVDALIS
DISPVTATIO XI.
De
IVDICIIS SEV CONTROVERSIIS FEVDALIBVS.

Quam

PRÆSIDE

AMPLISSIMO CLARISSI-
moq́ viro TH. FRANCIO IC. jurisq́
feudalis in inclyta VVitebergensi
Academia Professore Pu-
blico,
discutiendam proponit

IACOBVS BORNITIUS
TORGENSIS.

ad diem 8. Decembr,

WITEBERGÆ,
Typis M. Georgij Mulleri.
M. D. XCVI.

Atque ita quidem de Conservatione feudi per Successionem, cui consequens est vt adjungatur, quomodo praeterea judicijs & actionibus conservetur. De quo summatim tenendum est, quod etiam in hisce controversijs vtamur lege scripta, quatenus tamen vsus aut mores feudales quantumvis diversi in contrarium non sint. Quod habet evidentem rationem ex instituto Caroli M. qui vt quisque vel Romanorum, vel Longobardorum, vel etiam Francorum, in regno Italiae suis legibus vti vellet, ijs haud gravatim permisit. Quod & Otho. I. & successores ejus aliquot ijs indulserunt, prout hoc ita traditur à Sigonio lib 4. in pr. & lib. 5. de Regno Italiae, & passim ex legibus Longobardorum & ipsis Feudorum textibus, veluti in primis C. vn. de feudi cognitione. c. v. Hic finitur Lex. C. vn. de contentione inter domin. & fidelem de investit. feudi. C. vn. de milit. vas. qui contum est. C. v. de filijs natis ex matrimonio ad morganat. Contracto. C. v. de Notis feudorum & innumeris hisce similibus est apertissimum: Pluribus etiam confirmari posset ijs quae tradita sunt à Cujacio ad l. 27. de V. O. m. p. 564. & ab Hotomano pertractata, ad C. I. de feudi cognitione, quae accuratè persequitur & latè, ex Eguinartho, Sigelerto, Frisingense & alijs in Franco Gallia. Ideoq; rectè Baro monuerit (ad d. c. de feudi cognitione) Titulum illum à Glossatoribus conscriptum videri propter verbum COGNITIONE quo Ortensius vtitur, cum rectius sic concipiendus fuerat: DE LEGIBVS ET LONGA CONSVETVDINE IN FEVDIS siue BENEFICIIS. Neque verò quicquam obstat, quòd Legum Romanorum non sit vilis auctoritas, ideoq; consuetudo longaevusq; vsus, non vsque adeò sui valitura sint momento, vt rationem vincant, aut legem l. 2. Cod. quae sit longa consuetudo. Non enim dubitamus asserere cum Baldo, Afflictio & Balsarano, legem municipalem potius ad municipalem legem quae ejusdem generis est, ejusdemq; consortij & communionis arctioris, quàm ad jus commune, trahi, maximè cùm & alibi in jure nostro ad Similia libenter recurramus, & si plura adsint similia, ad magis simile, quòd idem ferè reputetur. Prout hoc pluribus Dn. Praeses in suis praelectionib. post Zabarellam ad Clem. 2. de Religios. dom. Euerhardum, Balsaranum & alios, pertractauit, itemq; Disputat. 2. thes. 45. 46. & 47.

Poßet autem adhuc dubitationem alicui movere, quæq; paulò ante dicta sunt in dubium aliquis vocare, quod tantummodo Longobardorum legum, nec verò etiam Carolinarum vllam mentionem Obertus faciat, Cùm tamen certò constet, Italos tunc temporis etiam vixiße Legibus illis, quas Carolus M. ejusq; successores ipsis præscripserant: Sed respondemus, quod Mediolanenses illo tempore nullum agnoscebant imperatorum imperium, vt patet ex Sigonio & Frisingense. Quin imò, cùm Gerardus aliquid modò diceret de Friderico imp. adeo exacerbati fuerunt, vt domum ejus diruerent, motus itaq; Obertus hoc periculo Collegæ sui, prudenter & studio reticuit & dißimulavit id. Putamus autem peculiarem illam differentiam in ijs potißimum Consistere:

THESIS I.

QVòd pro diversa qualitate feudalis controversiæ, judex illius caussæ competens modò sit ipse patronus seu feudi dominus: *A* modò pares Curiæ, qui pari numero à litigantibus eliguntur, præstito jurejurando de rectè judicando: *B.* modò curtis illius judex, hoc est ordinarius: *C.* vel etiam arbiter. *D.*

A. *Et quidem regulariter, vt putat Dn. VVesenb. in tract. feud. cap. 17. n. 4 nec quidem inter Clericos, qui alioquin proprios habent judices, distinguendo; vel etiam inter judicia poßeßoria: cùm illud eßet verba constitutionis Friderici cavillari, vt Duarenus ait comment. Feud. c. 21. v. § illud tamē. 3. de invest. in maritu. facta. & ibidē Beluis. § præterea. fin. de probibita feudi alienat per Friderich. vbi Beluis. Isern. Aluarott. præpos. Afflict. & DD. communiter. Iacobin. de S. Georg. verb. & dicti vasalli conventi. Curt. in vlt. part. princip. Regul. 2. in pr. Z.as. in part. 11. n. 6. & 7. & alij quos allegat Schrader. in part. 10. Section. 1. n. 1. & ad hoc hunc text. Hotom. Disputat. feud. 42. in fine notabiliter allegat.*

c. si diligenti. c. ex transmißa. 6. de foro competent. Et quidem ipse princeps seu imperator, si inter capitaneos regis & regni. & Capitaneos simpliciter ita dictos lis fuerit, hi enim præter imperatorem judicem superiorem non habent. c. vn. de his qui feud. dare poß: c. v. in pr. Apud quem vel quos Controvers. feud. defin. juncto c. v. in pr. de lege Corradi.

B. *c. v. de content. inter domin. & fidelem de invest. feudi. d. c. v.*

Apud

Apud quem vel quos controverſ. definiatur, c. v. de controverſ. inter Epiſcop. & vaſallum, c. v. ſ Sancimus 3. Quo temp. miles inveſtitur, peter deb. c. v. de controverſ. feudi apud pares terminand. c. v. ſ 2. de milite vaſall. qui contum. eſt. c. v. in pr. de Lege corradi, c. vn. An apud judicem vel curiam Domini quæſtio feudi debeat terminari. ubi Beluis. & Fr. Hotom. Mozz. us de Naturalibus feudi n. 110. Roſenth. cap. 12. conclus. 12. Vultei. de feudis lib. 2. cap. 2. n. 8. & 9.

C. d. c. apud quem vel quos. ibi: vel judicem Curtis, hoc eſt Ordinarium. ſ E contra maritus in fine de inveſtitura in marit. facta. v. potius apud judicem ordinarium vel arbitrum c. vn. ſ Sin autem inter fares duos ibi: Coram judice vel arbitro finiatur. de Lege Corradi. Quibus concordat pr. c. An apud judicem vel curiam domini quæſtio feudi debeat terminari. Et quidem vel in primis ſi vnus ex litigatoribus vaſallus domini non ſit, ſiue ſit actor ſive reus per d. ſ præterea, in quo domino jurisdictio feud. non omnimodò tribuitur: ſed ita demum ſi lis ſit inter duos vaſallos. quæ conditio, diſpoſitionem illam ita limitat, ne extra terminos ſuos extendatur; nec in vno neceſſariò verificetur, Idq; multò magis procedit. ſi controverſia concernat aliquam extraneam & Accidentalem cauſſam, prout DD. hoc tractant in c. Cæterum. Ex. de Iudiciis. & Iacobinus in verbo: Et dicti vaſalli. n. 4. Ideoq; omni dubio carere debeat quod executio ob æs alienum vaſalli ab ordinario loci in fructus feudi, qui cum natura feudi nihil commune habent, fieri ſolet atque debet, prout Hart. Piſtoris illuſtri quæſt. iuris civil & Sax. 15. n. 26. & ſeqq. hoc accuratè tractat, & eleganter idem perſequitur, vt ſolet omnia, Matth. Coler, in proceſſ. Execut. part. 2. cap 3. n. 3 3. In vtile verò dominium, à domino feudi, ſi is gratificari velit creditori, petenda ſit executio. Idem Hart. Piſtoris e. quæſt 15. n. 71.

D. Ex compromiſſo, aut voluntate partium. d. ſ è contrà maritus & d. ſ ſin autem. & d. c. in pr. An apud judicem vel curiam domini, juncto c. transmiſſa. de foro Competent. & c. Cæterum. de Iudiciis. & quod tradit VVeſenb. d. cap. 17. n. 6. in fine.

II.

Quòd præter multiplices Actiones tam Reales quàm perſonales & interdicta quædam, quæ non modò vaſallo competunt ad jus ſuum conſervandum & perſequendum: ſed etiam ipſi domino: vaſallo liceat certo caſu dominum deprædari. *c. v. De milite vaſallo qui Contumax eſt, in verbis: poterit eum deprædari.*

prædari. Quod tamen haud adeò simpliciter accipiendum esse, bene quidam monent interpretes.

III.

Tertiò, Quòd in definiendis hisce controversijs, deficientibus vsitatis & vulgaribus probationum speciebus, Testimonio, scriptura & Iurejurando, de quibus passim & differenter in hisce libris feudalibus, & Explorationis cujusdam violentæ, cujus sex species Hotoman. Disputat. Feud. 44. & 45. diligenter & eleganter recenset, Duellique frequens inveniatur experimentum, tàm in textibus nostris feudalibus. *A.* quàm apud auctores illorum temporum, Ex quibus vt & illorum temporum consuetudine recepta, semper & vbiq; in his & ejusmodi disceptationibus petendam esse magis quàm ex jure Civili. & interpretationem, & ad speciem numerò numerò pugnantium conciliationem, non dubitamus asserere post Eguinarium Baronem, cum Fr. Duareno & Fr. Hotomano, alijsq; viris juris & privati pariter ac publici peritissimis.

A. *§ non est consuetudo. De alienat. paterni feudi. t. 1. Qualiter quis se defendere debeat. § si quis alium & § si rusticus. de pace tenenda vbi Baro. VVesenb. d. cap. 17. n. 13.* B. *Veluti ex insigni illo exempl. & documento quod extat in Lombarda lib. 2. tit. 54. & in Legibus Franc. lib. 5. tit. 4 & ibidem Lege vlt. Quibus ab Imp. Otthone IV. de principum Italorum sententia, sciente & non contradicente Papa Iohanne XIII. vniversaq; Synodo, quæ tum Ravennæ convenerat, statutum est, ne deinceps tota Italia, etiam ijs locis in quibus jure Romano utebantur, controversias jurejurando disceptarent, propter perjurorum multitudinem; sed duello & certamine illas dirimerent. Idq; institutum non modò in privatorum & laicorum, verùm etiam in Ecclesiarum litibus observaretur. Cujus extat simile institutum Luitprandi Longobardor. regis lib. Lomb. 1. tit. 10. & in Leg. Longob. tit. 91. vbi scribitur, hoc esse gentis suæ institutum impium, quod tamen inhiberi propter inveteratam consuetudinem non poßit, vt refert, & eleganter & copiosè tractat Hotom. allegata disputat. Feud. 45. & observat lib. 3. cap. 15. Licet autem Frider. 2. Imp. ad laceßiti conditionem & optionem, in tribus solùm criminibus hoc postmodũ permiserit. læsæ nempe majestatis, cædis & veneficij, vt patet Neapolitan. constitut. lib. 2. tit. 32. 33. & 40. furiosius tamen hoc probationis vt & Explorationis genus, Honorius Papa bene damnavit c. monomachiam, c. consuluisti c. Dilecti. & toto tit. ex. de purgat. vulg.*

IV.

Quibus ita constitutis, nec illud adeò inconveniens jure feudali

feudali fuerit, vt quamvis alioquin agenti atq; affirmanti jure Civili & æquitate Naturali probatio incumbat, quo non probante reus absoluendus est; in controversijs tamen feudalibus regulariter reus & possidens, jusjurandum sibi delatū præstet, XII. Sacramentalibus adhibitis quandoq;, quandoq; verò non adhibitis illis. Qua de caussa defensio ex ordine appellatur, quoniam ordinarium propè sit ei deferri.

c.v. de feudo guardiæ. c.v. in pr. si de invest. feudi controvers. fuerit. Quo loco dicitur ei dari defensionē propter possessionē. c.v. de cōtent. inter dominum & fidelē de invest. feudi. c.v. de content. inter dominū & vasallū. § 2. si de invest. inter domin. & vasallū lis oriatur. c. vn. de vsu Mediolanens. c.v. § 3. Quid sit invest. c.v. de contr. inter mascul. & fem. de benefi. § si content. de Capit. qui curiam vend. d. c. v. de Notis Feud. Quod adeò procedit, vt etiā ei qui ex parte tantū possidet jusjurandum deferatur. d. c. v. in pr. si de invest. feudi controvers. fuer. & c. v. de contentione inter me & domin. de portio. feudi fratris mei defuncti. Cùm possessoris conditio hoc jure melior censeatur, ideoq; ei cui favetur jusjurandum deferatur, vt dicitur in d. c. v. de Notis feudor. & ita tradit Hotom: d. 43. disputat. feud. Cujus tamen hac in re sententia & censura rigorosior eadem facilitate refutari possiet.

V.

Contrarium autem in domino receptum est, vt si contra eum, vasallus agat, nec intentionem suam probet: sine jurejurando, nec ullis adhibitis Sacramentalibus absolvatur.

argumento est c de pignor. dato feudo quid juris sit. c. vn. de content. inter me & domin. de portione feudi fratris mei defuncti. c. vn. § itē si de consu. tud. recti feudi.

VI.

Sextò peculiare est quòd neq; patronus, neq; clientulus jurare cogatur de columnia § in quibus etiam, de consuetud. recti feudi.

VII.

De alieno autem facto & alieni animi sententia quandoque jurare liceat. Cujus rei exemplum est in c. v. de consuetud. recti feud. § 2. ibi: jurabit vasallus sine mētione cōscientiæ. & in c. v. de notis feud. § cùm datur. 6. Aliàs, n. regulariter, ne patri quidē, aut matri, aut hærēdi, aut curatori ejusmodi datur jusjurādū *l. Qui juraße. 26 de jurejurando. l. Marcellus 11. § jurare. 2. Rerum amotarum. l. 4. de in litem jurando. Et jusjurandum inter alios præstitum, alteri nec prodest, nec nocet. l. 1. si mulier ventr. nomine. Qua de caußa veteribus hæc jurisjurandi formula præscripta erat: EX ANIMI MEI SENTENTIA. Quemadmodum hoc eruditè*

ex Livio

ex Livio & Cicerone demonstrat in Disputat feudal. 43. Fr. Hotom. vt & in libello veterum formular. forens. Et tanquam singulare notat. Fr. Duaren. in comment. Feudal. cap. 21. n. 6.

VIII.

Sed & illud singulare est, quòd quandoque soli pares curiæ, nec alij testes extranei ad testimonium admittuntur, vt in specie c. qui testes sunt necessarij ad novam invest. prob. § si enim dominus. Quid sit Investitura. Et in judicio revocatorio quinque testes omninò sint necessarij ad probandam ingratitudinem.

d. c. v. Quot testes sunt necessarij ad proband. feudi ingratitud. Neq; vnquã femina ad testimoniũ admittatur. d. c. v. *Qui testes sunt necessarij ad novam investit. proband.* Instrumentum etiam publicũ, quod breve testatum vocant nullam vim habeat, nisi à tribus vel duobus paribus curiæ munitũ sit. *§. v. in pr. Quid. sin invest. d. c. v. in pr. Qui testes sunt necessar. ad novam investitur probandam.*

IX.

Deniq; prędicto modo legitimè factis probationibus fertur sententia juxta consuetudinem localem si qua possit haberi: *A*, vel secundum simile consuetudinis si nulla extet: *B*. Quod si nec illud haberi possit juxta commune jus feudale, & eo deficiente secundum jus præscriptum. *C*.

A. *text. sunt passim frequentes in vniverso jure feudali.* B. *c. v de feudo Marchim. c. vn. An mutus, vel aliàs imperfectus.* C. *argumento eorum quæ traduntur in § 1. de feudi cognitione, & dictum est ad pr. h. Disputat. Et eos gradus bene sic recensere Curtiũ & alios quos refert VVesenb: d. cap. 17. n. 14. putamus.* X.

Quod & in executione sententię similiter attendendum.

XI.

Deniq; peculiare est & illud Quòd caussa per Pares iniquè judicata ex Appellatione ad imperatorem deferatur; vel imperatorij missi judicio terminetur. *§ Sancimus; Quo temp. miles invest. petere debeat. c. v. si inter dominum & vasallum lis oriatur. c. v. pr. de Lege Corradi.*

XII.

In Cæteris autem perpaucis exceptis absque calumnia lege scripta vtimur, quatenus est dictum supra pluribus, & à Doctoribus passim notatur, Quorum, omnes & singulares & opiniones communes, huc congerere non est nostri instituti.

FINIS.